Moştenire lăsată de un defunct decedat fără copii, unica succesoare fiind soţia supravieţuitoare. Renunţare la moştenire de către fraţii şi surorile defunctului. Vocaţia descendentei surorii renunţătoare la moştenirea unchiului ei, în temeiul legii nr. 10/2001

Curtea de Apel Cluj, Secţia civilă, de muncă şi asi Curtea de Apel Cluj, Secţia civilă, de muncă şi asigurări sociale, pe gurări sociale, pentru minori şi familie, decizia n ntru minori şi familie, decizia nr. 1912 din 27 mai 2011

Prin sentinţa civilă nr. 264 din 16 martie 2011 a Tribunalului Cluj s-a respins excepţia lipsei calităţii procesuale pasive a Municipiului Cluj-NapocA invocată de acesta şi s-a respins acţiunea civilă extinsă, formulată de reclamanta C.L.L., în contradictoriu cu Municipiul Cluj-Napoca şi Primarul Municipiului Cluj-Napoca, având ca obiect Legea 10/2001. Pentru a pronunţa această hotărâre, instanţa de fond a reţinut că prin dispoziţia 5187/18.12.2009 emisă de Primarul Mun Cluj-Napoca s-a respins notificarea 2180/2001 formulată de reclamantă pentru imobilul înscris iniţial în CF 9589 nr.top 1662 situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35. Pentru a pronunţa

această dispoziţie s-a motivat că reclamanta nu face dovada calităţii de moştenitoare a foştilor proprietari tabulari ai imobilului revendicat. Potrivit extrasului CF nr.9589 Cluj asupra imobilului teren şi construcţie înscris pe parcela cu nr. top 1662 proprietari tabulari sub B 1 şi 2 au fost înscrişi S.T. şi soţia născută B.S.. Imobilul a fost preluat in baza Decretului 32/1950 cu titlu de naţionalizare in favoarea Statului Român Din actele de stare civilă depuse de reclamantă rezultă că S.T. a decedat la data de 4.06.1969. La data decesului acestuia a rămas în viaţă S.L., soţie, decedată la rândul său la data de 13.09.1970. S.T. a avut ca soră pe S.E., căsătorită C., decedată în anul 1980. C.E. a avut o singură fiică, reclamanta. Reclamanta justifica calitatea de moştenitor doar a unchiului său S.T., nu şi a soţiei acestuia S.S., având în vedere regulile devoluţiunii legale reglementate de Codul Civil. Instanţa de fond a pus în discuţia părţilor şi a dispus efectuarea uneia drese către Camera Notarilor Publici Cluj, care a comunicat copiile certificatelor de moştenitor 867/1969 prin care s-a dezbătut masa succesorală după S.T. şi certificat de moştenitor 819/1971, prin care s-a dezbătut masa succesorală după S.S.A. soţia lui S.T. . Prin certificatul de moştenitor 867/1969 s-a stabilit calitatea de unic moştenitor a defunctului S.T. a soţiei S.S.A. soţie supravieţuitoare şi moştenitoare testamentară reţinându-se că prin declaraţii autentice notariale, inclusiv a lui C.E., fraţi şi surorile defunctului au renunţat la moştenire. Tribunalul a constatat că reclamanta nu justifică calitatea de moştenitoare după mătuşa sa S.S.A., prin certificatul de moştenitor 819/1971, stabilindu-se calitatea de moştenitor a acesteia în favoarea altor persoane. Susţinerile reclamantei că în cuprinsul certificatului de moştenitor nu s-a avut în vedere imobilul, obiect al notificării sale, au fost apreciate de tribunal ca neavând relevanţă.

Tribunalul a apreciat însă relevant faptul că prin declaraţie autentică cuprinsă în certificatul de moştenitor antecesoarea

sa, a pierdut calitatea de moştenitoare a fratelui său şi nu mai justifică calitatea de persoană îndreptăţită în condiţiile legii 10/2001 Faptul că mama sa a renunţat la succesiunea fratelui său, nu justifică admiterea cererii chiar dacă dezbaterea succesiunii nu a avut loc şi cu privire al imobilul în litigiu. În acest sens, sunt şi interpretările Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, în Decizia RIL 11/2008, tot cu privire la aplicarea unei legi de retrocedare a bunurilor confiscate de regimul anterior, care a stabilit că potrivit dispoziţiilor art. 696 din Codul civil, eredele care renunţă la succesiune este considerat că nu a avut niciodată această calitate, titlul de moştenitor fiind desfiinţat cu efect retroactiv, moştenitorul fiind considerat ca o persoană străină de moştenire. De aceea, cel care renunţă la succesiune nu intră în categoria persoanelor care sunt moştenitori, el neputând dovedi această calitate întrucât, în acest caz, nu este vorba de neacceptarea succesiunii în condiţiile art. 700 din Codul civil şi care este doar prezumat de lege ca renunţător, ci, dimpotrivă, se dovedeşte cu certitudine (declaraţie notarială) că nu este moştenitor, dat fiind faptul că a renunţat expres la succesiune. Prin efectul renunţării, moştenitorul este socotit că nu a fost niciodată moştenitor, iar vocaţia sa succesorală este retroactiv desfiinţată. Regula indivizibilităţii patrimoniului succesoral conferă acelaşi caracter indivizibil şi opţiunii succesorale care nu poate fi condiţionată de aspectul cantitativ al patrimoniului succesoral. Renunţarea vizează atât bunurile existente în succesiune la data decesului, cât şi cele care, eventual, ar intra în succesiunea respectivă. Raportat la această constatare, tribunalul a apreciat că nu mai există nici un interes din partea reclamantei în a se analiza şi pronunţa asupra cererii formulată de reclamantă, având ca obiect constatarea preluării imobilului de către Statul Român fără titlu. Pentru aceste considerente, tribunalul, în temeiul art. 26 din Legea nr. 10/2001, apreciind că reclamanta nu a făcut dovada calităţii sale cerută de dispoziţiile Legii nr.10/2001, a respins acţiunea civilă extinsă, formulată de reclamanta

C.L.L., în contradictoriu cu Municipiul Cluj-Napoca şi Primarul Municipiului Cluj-Napoca având ca obiect Legea nr. 10/2001. Împotriva acestei sentinţe, reclamanta C.L.L. a declarat recurs, în termen legal, solicitând instanţei admiterea acestuia, modificarea hotărârii atacate în sensul admiterii acţiunii aşa cum a fost formulată, precum şi obligarea pârâtului intimat la plata cheltuielilor de judecată. În motivarea recursului, reclamanta a învederat instanţei că hotărârea criticată este nelegală, fiind dată cu aplicarea greşită a legii, motiv de recurs prevăzut de art. 304 pct. 9 C.pr.civ. În opinia reclamantei recurente, obiect al acceptării sau renunţării îl reprezintă doar drepturile şi bunurile care se află legal în patrimoniul defunctului la data exprimării opţiunii succesorale. În speţă, în anul 1969, la data întocmirii certificatului de moştenitor nr. 867/1969 când defuncta C.E. şi-a exprimat opţiunea de renunţarea la succesiunea după defunctul S.T., imobilul în litigiu nu se găsea în patrimoniul defunctului deoarece era întabulat ca proprietar Statul Român, astfel încât antecesoarea reclamantei nu a renunţat la succesiune. Instanţa de fond a dat o interpretare greşită dispoziţiile art. 4 alin. 3 din Legea nr. 10/2001, deoarece prevederile conţinute în art. 696 şi art. 700 C.civ., cu caracter general, nu îşi găsesc aplicarea conform principiului de drept specialia generalibus derogant. Prin notificarea nr. 2180/09.11.2001 prin care reclamanta a solicitat restituirea în natură a imobilului în litigiu, reclamanta a înţeles să accepte succesiunea celor doi defuncţi. În mod greşit instanţa de fond a reţinut că reclamanta nu justifică calitatea de moştenitor după defuncta S.S.A. deoarece descendenţii renunţătorului pot veni la moştenire în nume propriu în condiţiile art. 698 C.civ., astfel încât în virtutea dreptului de acrescământ, partea renunţătorului profită coerezilor care au acceptat succesiunea. Pârâtul intimat Municipiul Cluj-Napoca, prin întâmpinare, a solicitat respingerea recursului ca nefondat şi, în consecinţă, menţinerea hotărârii atacate ca fiind legală şi temeinică. În susţinerea poziţiei procesuale,

pârâtul intimat a arătat că în mod corect şi cu respectarea dispoziţiilor legale, tribunalul a reţinut că reclamanta nu justifică calitatea de moştenitoare, având în vedere principiul indivizibilităţii patrimoniului succesoral. Pârâtul intimat, Primarul Mun.Cluj-Napoca, deşi legal citat, nu şi-a delegat reprezentant în instanţă şi nu a depus întâmpinare prin care să-şi exprime poziţia procesuală. Analizând sentinţa criticată prin prisma motivelor de recurs invocate şi a apărărilor formulate Curtea, în temeiul art. 304 1 C.pr.civ., reţine următoarele: Prin notificarea înregistrată sub nr. 2180/09.11. reclamanta C.L.L. a solicitat restituirea în natură a imobilului situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris în CF nr. 9589, nr. top. 1662 constând din casă şi teren, iar în cazul în care restituirea în natură nu este posibilă, acordarea de despăgubiri băneşti conform Legii nr. 10/2001. În cuprinsul notificării, reclamanta a arătat că este moştenitoare legală a proprietarilor tabulară S.T. şi S. care au decedat, în calitate de nepoată de frate. Prin Dispoziţia nr. 5187/18.12.2009 emisă de Primarul mun. Cluj-Napoca s-a respins notificarea nr. 2180/09.11.2001 formulată de reclamantă pentru imobilul înscris iniţial în CF nr. 9589, nr.top. 1662, situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, deoarece revendicatoarea nu a făcut dovada calităţi de persoană îndreptăţită la măsuri reparatorii prevăzute de Legea nr. 10/2001, nefăcând dovada calităţi de moştenitoare după foştii proprietari tabulari ai imobilului. Conform C.F. nr. 9589 Cluj, A+1, nr. top. 1662 constând din casă, curte şi grădină în situat în str. A., nr. 55, în suprafaţă de 252 stjp. a fost întabulat dreptul de proprietate, în părţi egale, în favoarea lui S.T. şi soţia născută B.S. prin încheierea de C.F. nr. 3649/08.03.1938. În baza Decretului nr. 92/1950 privitor la naţionalizarea unor imobile şi a extrasului din tabelul anexă, asupra imobilul mai sus arătat, s-a întabulat dreptul de proprietate, cu titlu de drept naţionalizare, în favoarea Statului Român, în administrarea Sfatului Popular al oraşului Cluj. Ulterior, prin încheierea de CF nr. 98/06.01.1976, în baza planurilor de împărţire pe apartamente, imobilul mai sus

menţionat s-as dezlipit din C.F. nr. 9589 şi s-a împărţit în: imobilul cu nr.top.nou 1662/1 constând în casă şi teren în suprafaţă de 157 mp. transcris în CF col.nr. 127112 şi imobilul cu nr.top. nou 1662/2, teren în str. B., nr. 35, în suprafaţă de 750 mp., transcris în CF nr. 127114, în favoarea Statului Român şi în administrarea operativă a mun.Cluj-Napoca. În consecinţă, imobilul mai sus descris a fost preluat în mod abuziv de Statul Român şi face obiectul Legii nr.10/2001, conform prevederilor art.2 lit.a din acest act normativ. S.T. a decedat la data de 04.06.1969, aşa cum rezultă din certificatul de deces. Conform certificatului de moştenitor nr. 867/24.10.1969 emis de Notariatul de Stat Judeţean Cluj, moştenitoarea defunctului S.T. este S.S.A., în calitate de soţie supravieţuitoare şi moştenitoare testamentară. În cuprinsul acestui act se menţionează că au renunţat la succesiune – sunt decăzuţi din succesiune conform art. 700 C.civ.-, numiţii: S.N., S.I., C.E., M.M., H.M. şi S.S., toţi fraţi şi surori ai defunctului. S.S.A. a decedat la data de 13.09.1970.. Potrivit certificatului de moştenitor nr. 819/15.10.1971 emis de Notariatul de Stat Judeţean Cluj, moştenitorii defunctei S.S.A. sunt: M.L., B.M. şi O.M.L., în calitate de legatari. S.T. a fost fratele numitei S.E., căsătorită C., care a fost mama reclamantei şi care a decedat la data de 22.10.1980, aşa cum reiese din actele de stare civilă. Art. 696 C.civ. prevede că eredele ce renunţă este considerat că nu a fost niciodată moştenitor.

Aşadar, titlul de moştenitor al renunţătorului este desfiinţat cu efect retroactiv, moştenitorul fiind considerat ca o persoană străină de moştenire. Potrivit art. 698 C,.civ., eredele renunţător nu poate fi reprezentat niciodată. Dacă renunţătorul este singur în gradul său, sau dacă coerezii săi renunţă, copii lor vin la succesiune în virtutea propriului lor drept, pentru părţi egale. În consecinţă, partea renunţătorului profită coerezilor săi, fără voia lor, indiferent dacă acceptarea coerezilor s-a făcut înainte sau după renunţarea comoştenitorului, deoarece acceptarea

succesiunii este indivizibilă. Dacă renunţătorul este singur în grad succesibil, moştenirea trece în cadrul devoluţiunii legale la moştenitorii subsecvenţi. În speţă, aşa cum s-a arătat, toţi fraţii şi toate surorile defunctului S.T., în calitate de colaterali privilegiaţi, au renunţat la succesiunea acestuia, prin declaraţii autentice date în faţa fostului notariat de stat, astfel încât la succesiunea acestuia pe lângă soţia supravieţuitoare S.S.A. are vocaţie concretă şi reclamanta, descendenta renunţătoarei C.E., în calitate de nepoată de soră a defunctului, care vine în concurs cu soţia supravieţuitoare. Critica recurentei referitoare la faptul că obiect al renunţării îl reprezintă doar drepturile şi bunurile care se află legal în patrimoniul defunctului la data exprimării opţiunii succesorale astfel încât antecesoarea sa nu a renunţat la succesiune cu privire la imobilul în litigiu, nu poate fi primită deoarece regula indivizibilităţii patrimoniului succesoral conferă acelaşi caracter indivizibil şi actului juridic de opţiune succesorală care nu poate fi condiţionat de aspectul cantitativ al patrimoniului succesoral. Renunţarea la moştenire reprezintă manifestarea de voinţă a moştenitorului prin care acesta declară că înţelege a nu se folosi de drepturile succesorale pe care vocaţia sa i le conferă astfel încât renunţarea vizează atât bunurile existente în patrimoniul lui de cujus la data decesului, cât şi cele care eventual ar intra în viitor în patrimoniul defunctului. În acest sens actul de opţiune succesorală este indivizibil deoarece succesibilul are dreptul să opteze între a renunţa sau accepta moştenirea, dar în întregul ei, astfel încât nu are posibilitatea de a accepta o anumită parte a moştenirii şi de a renunţa la o altă parte. Potrivit art. 4 alin. 3 şi alin. 4 din Legea nr. 10/2001, succesibili care, după data de 6 martie 1945, nu au acceptat moştenirea sunt repuşi de drept în termenul de acceptare a succesiunii pentru bunurile care fac obiectul prezentei legi. Cererea de restituire are valoare de acceptare a succesiunii pentru bunurile a căror restituire se solicită în temeiul prezentei legi. De cotele moştenitorilor legali sau

testamentari care nu au urmat procedura prevăzută la Cap. III profită ceilalţi moştenitori ai persoanei îndreptăţite care au depus în termen cererea de restituire. Prin urmare, reclamanta care nu a acceptat moştenirea defunctului S.T., dar nici nu a renunţat la ea, prin formularea notificării în baza Legii nr. 10/2001, în temeiul textului legal mai sus citat, a fost de drept repusă în termenul de acceptare a succesiunii acestui defunct pentru imobilul situat în ClujNapoca, str. B., nr. 35, înscris iniţial în CF nr. 9589 Cluj, nr.top.1662, astfel încât în mod greşit tribunalul a făcut aplicarea prevederilor legale mai sus citate. Aşa cum s-a arătat, soţia defunctului S.T. a decedat la data de 13.09.1970, ulterior decesului defunctului ei soţ, iar potrivit regulilor devoluţiunii legale a moştenirii, reclamanta nu justifică calitatea de moştenitoare a defunctei S.S.A. întrucât nu are vocaţie succesorală legală concretă şi mai mult decât atât, conform certificatului de moştenitor, moştenitorii acesteia sunt alte persoane fizice decât reclamanta în calitate de legatari, astfel că soluţia tribunalului este legală şi corectă din acest punct de vedere. Pentru aceste considerente de fapt şi de drept, Curtea, în temeiul art. 312 alin. 1 şi alin. 3 raportat la art. 304 pct. 9 C.pr.civ., va admite în parte recursul declarat de reclamanta C.L.L. împotriva sentinţei civile nr. 264 din 16 martie 2011 a Tribunalului Cluj, pe care o va casa în parte cu privire la soluţia dată plângerii reclamantei având ca obiect calitatea reclamantei de persoană îndreptăţită la acordarea de măsuri reparatorii în baza Legii nr. 10/2011 pentru cota de proprietate a defunctului S.T., din imobilul situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris iniţial în CF nr. 9589 Cluj, nr. top. 1662 şi, în aceste limite va dispune trimiterea cauzei pentru rejudecare pe fond la Tribunalul Cluj, menţinând restul dispoziţiilor din sentinţă în ceea ce priveşte respingerea plângerii reclamantei având ca obiect constatarea calităţii de persoană îndreptăţită după defuncta S.S.A.. În rejudecare, tribunalul va soluţiona plângerea reclamantei ţinând seama de calitatea de persoană îndreptăţită la acordarea de măsuri reparatorii în baza Legii nr.10/2011

pentru cota de proprietate a defunctului S.T., din imobilul situat în Cluj-Napoca, str. B., nr. 35, înscris iniţial în CF nr. 9589 Cluj, nr. top. 1662 şi va decide dacă este posibilă restituirea în natură a imobilului litigios, iar în caz contrar, se va pronunţa asupra măsurilor reparatorii solicitate de reclamantă. (Judecător Anca Adriana Pop)

Sursa: Curtea de Apel Cluj